

IVANA ČATIĆ

Osnovna škola Josipa Kozarca

HR-31402 Semeljci

ivana.catic@email.t-com.hr

TOPONIMIJA SEMELJACA – SELA ISTOČNE ĐAKOVŠTINE

U ovom se radu obrađuju toponimi, odnosno mikrotoponimi Semeljaca, sela istočne Đakovštine, na osnovi dostupne literature, proučavanja dostupne arhivske građe te terenskoga rada. obrađuju se i jezične osobitosti koje su relevantne s povijesnojezičnoga i dijalektološkoga stajališta, utvrđuje se etimološki razvitak mikrotoponima (gdje je to moguće) te se bilježi pučka etimologija pojedinih mikrotoponima.

1. Uvod

1.1. Smještaj Semeljaca

Semeljci su selo smješteno u Slavoniji, u istočnom dijelu Đakovštine, na razmeđu triju cesta: prema Đakovu (13 km), Vinkovcima (27 km) i Osijeku (28 km). Pripadaju istoimenoj općini s još četirima selima: Koritna, Mrzović, Kešinci i Vrbica. Semeljci su i središte župe Rođenja Blažene Djevice Marije kojoj pripadaju i Koritna, Kešinci, Koprivna i Šodolovci. Sela s kojima Semeljci dijele atare jesu: Koritna, Kešinci, Forkuševci (glavne ceste) i Arduševac (kaldrma).

Prema podacima iz 2000. godine u župi žive 3652 stanovnika, od toga su 3542 katolici. Prva se crkva nalazila u središtu sela, sagrađena je 1720., a bila je načinjena od pletera i namazana blatom. Godine 1754. ta je crkva proširena i selo je dobilo župu. Današnja je crkva sagrađena u Semeljcima 1788. (Rođenje Blažene Djevice Marije) i nalazi se na međi Semeljaca i Kešinaca.¹ Zbog toga je bio običaj da semeljačke djevojke stoje s desne strane crkve, a kešinačke s lijeve. Međa se danas očituje u kanalu koji dijeli dva sela, a prokopan je da bi isušio veliku baru *Vlaškovac*.² Danas se taj kanal zove *Pèrić*, a ime *Vlaškovac*

¹ Jaram 2000.

² Dvjesto godina osnovne škole u Semeljcima 1786. – 1986.

može se naći samo u starim zapisima. Ljudi ga ne pamte niti ga rabe jer bare odavno nema, jedino se za velikih kiša voda zadržava na prostoru gdje je bara nekada bila.

Semeljci su naselje u istoimenoj općini Osječko-baranjske županije, smješteno na sjevernim padinama đakovačke grede, u mikroregiji đakovačke lesne zaravni istočnohrvatske ravnice. Godine 2001. Semeljci su imali 1558 stanovnika, 461 domaćinstvo; žena je bilo 52%, a muškaraca 48%. Stanovništvo prema dobi: mlado 28,8%, zrelo 51,2% i staro 20%. Općina ima površinu 101,36km², 4858 stanovnika, 1483 domaćinstva; 51% su žene, 49% su muškarci; mladog je stanovništva 29,7%, zreloga 48,6%, a staroga 21,7%. U narodnosnom sastavu prevladavaju Hrvati – 98,29%, Srba je 0,08%, Mađara 0,31%, Nijemaca 0,10%, Slovenaca 0,08%, Albanaca 0,04%, Crnogoraca 0,02%, Čeha 0,02%, Talijana 0,02%, ostalih, koji se nisu izjasnili, ima 0,054% te je 0,05% nepoznato. Hrvatski govori 99,4%, a preostalih 0,6% govori jezicima naroda kojima pripadaju. Prema vjeroispovijesti na katolike otpada 98,35%³.

1.2. Povijesne i zemljopisne osobitosti Semeljaca

Semeljci se nalaze na sjevernom rubu đakovačkog ravnjaka i danas su spojeni s Kešincima. Kroz selo protječu potoci *Brána* i *Semeljčica*, koja se ulijeva u Branu. Tlo je blago humovito, pogodno za ratarsku obradu, voćarstvo i vinogradarstvo.

Semeljačko je područje bilo naseljeno već u pretpovijesnom, neolitskom razdoblju. U Semeljcima je nađeno prapovijesno naselje poluzemunica ukopanih u zemlju iz neolita i kasnoga brončanoga doba (starčevačka ili sopotska kultura). Nalazište sadržava rano groblje, a riječ je o kulturi žarnih polja. Pojedinačni kameni i brončani predmeti nađeni su posvuda. Brušeni, bušeni i glačani predmeti slučajno su izoravani. Predmeti su donošeni u osnovnu školu u Semeljcima gdje i danas postoji skromna arheološka zbirka. Poznat je skupni nalaz rimskoga novca pronađen blizu željezničke postaje Semeljci – Široko Polje.

Prije Slavena spominju se na ovom području ilirsko-keltsko pleme Breuci, a zatim i Rimljani. Slaveni se doseljavaju u 6. i 7. st. Od tada je prostor naseljen našim narodom koji se pokorio vladavini Rimljana. Padom Rimskoga Carstva dolaze Avari (od 562. g.) i Franci (od 796. do 925., kada na vlast stupaju hrvatski kneževi) s kojima Hrvati stupaju u savez protiv Avara. Godine 1102. na vlast dolaze Mađari, a potom Nijemci i Turci (16. st.) – tri naroda koja su do danas ostavila velik trag u kulturi, graditeljstvu i jeziku pa time i u toponimima. Sve migracije, potaknute ratovima ili bilo kojim drugim razlozima, zahvaćale su

³ Leksikon naselja Hrvatske 2005.

Slavoniju, a time i područje Semeljaca. Prije dolaska Turaka Semeljci su bili kmetovi grofova Gorjanskih, a potom Horvata.

Semeljci se ne spominju u srednjovjekovnim ispravama, ali su u doba Turaka bili naseljeni. Ne zna se točno što se sa selom dogodilo za turske vlasti. Poznato je samo to da je u vrijeme turskoga prodora na Beč selo nestalo te da je tek 1698. godine obnovljeno. Stanovnici iz raznih zbjegova (Bosna, zapadni Srijem, Bačka) pristizali su u ovo selo. Njima je biskup Nikola Ogramić⁴ dao posebne povlastice – bili su oslobođeni tlake, ali su svi sposobni muškarci morali služiti u biskupovoj tjelesnoj straži kao “hajduci“. Godine 1702. Semeljci su imali 14 katoličkih kuća. Semeljci su se brzo širili i do sredine 18. st. postali su jedno od najvećih sela đakovačkoga vlastelinstva. Godine 1758. u selu je bilo 95 kuća, a među njima 73 kuće staroselaca i 32 kuće novoselaca. Zbog naglog širenja sela 1754. godine osnovana je crkvena župa. U prvoj polovici 19. st. selo slabije napreduje – dolazi do iseljavanja, ali i do epidemijskih bolesti. Od 1860. godine počinje intenzivnije useljavanje Nijemaca i Mađara, no u Spomenici se župe spominje da su prvi Nijemci došli već 1835. Time Semeljci postaju veliko, etnički mješovito selo. Nijemci odlaze u Njemačku 1944. godine, a njihove okućnice naseljavaju Hrvati iz raznih krajeva Hrvatske.

U Semeljcima još od prve polovice 19. st. postoji općina, a u drugoj polovici 19. st. tu je sjedište velike općine.⁵

Sjevernije od Semeljaca nalazilo se selo Ručevo (na tom se mjestu danas pruža istoimeno polje). Selo je postojalo u tursko doba, ali se raselilo 1683. U 13. st. selo je pripadalo plemićima Pakračkim, a u sastavu ručevačkog imanja postojala su i sela: Donat, Drakšinci i Kudment. Sačuvan je trag samo trećenavedenom selu u imenu današnje pustare Detmanić (prije Gutmend, Đetmen). I danas se polje na tom prostoru naziva Đetmanica.

Zapadno od Semeljaca, prema Forkuševcima, nalazilo se selo Junakovci koje je u jednom prodoru Turaka uništeno, a stanovnici su poubijani. Trag tom selu i danas je križ na uzbrdici na kojoj se nalazilo seosko groblje, a ime se čuva u imenu polja koje se danas obrađuje.

2. Govor Semeljaca

Prostor istočne Đakovštine, pa tako i Semeljaca, pripada štokavskom narječju, i to, prema podjeli Josipa Lisca, slavonskom dijalektu, nenovoštokavskom arhaičnom šćakavskom dijalektu. Slavonski je dijalekt podijeljen u dvije zone: posavsku na jugu i podravsku na sjeveru. Semeljci pripadaju posavskom govoru. Prema kriterijima Stjepana Ivšića posavski je govor

⁴ Nikola Ogramić bio je đakovačkim biskupom od 1669. do 1701.

⁵ Marković 2002.

Naglasak prelazi na prednaglasnicu u nekim slučajevima: *ù polje, zà Badnjak, ù kući, ù Đakovo, dò groblja, ù groblje, nà sunce, nà nogu, òd kuće.*

2.1.1.2. Samoglasnici

Dugi jat daje *-i-*, a kratki *-je-*, što je nekada bilo pravilo, danas je većina govornika jekavaca, a ikavica se javlja kod postarijih ljudi i to ne pravilno, nego kao kombinacija ikavice i jekavice. Tako da se dugi jat reflektira danas kao *-je-* s ponekim dvojnostima pa neki stariji govornici upotrebljavaju dvojne izraze za isti sadržaj. Na primjer: *lipo* i *lijepo*; *vrime* i *vrjeme*; *dvì* i *dvije*.

Kratki jat daje *-je-*: *sjème, pjèšma, òsjetiti, òbjesiti.*

U nekim slučajevima dolazi do sažimanja samoglasnika, na primjer:

- a) *ao > ò: išo* (< išao), *izašo* (< izašao)
- b) *ee > ē: svédno* (< svejedno)
- c) *ije > ī: nī* (< nije); *nī tò bilo*
- d) *ija > ī: prītelji*⁹ (< prijatelji)
- e) *oće > o: ôš* (< hoćeš)
- f) *oti > o: ôšla* (< otišla).

Uočava se i gubljenje nekih samoglasnika:

- a) gubljenje završnoga *-i* u infinitivu: *stīćete* (< stīći ćete), *òni će dōć, nīsmo mògli ni spāvāt*;
- b) gubljenje završnoga *-i* u imperativu i Djđ.: *bjèž* (< bjèži), *trč* (< trči), *donèsem kùć* (< donèsem kùći)
- c) samoglasnik se *i* izgubio u sredini nekih riječi: *tōlko* (< toliko), *vīdla* (< vidila, od vīdjela).

2.1.1.3. Suglasnici

Završno *-l* u glagolskim pridjevima jednine muškoga roda u pravilu prelazi u *-o*, pa se govori *dào, plèo, mīsljo*. U drugim riječima *-l* obično ne prelazi u *-o* pa se govori *pèpel, kīsel*. Zanimljiva je i alternacija suglasnika *v > b* u riječima stranoga podrijetla, na primjer *kīrbaj* (< kīrvaj) 'crkveni god'.

Suglasnici *l* i *n* prelaze u *lj* i *nj* (uvjetovano samoglasnikom prednjega niza *-i* ili *-e*): *šnjīta* (< šnīta), *kūljen* (< kūlen).

Sibilarizacija se sustavno provodi, pokazatelj tomu su susjedna sela koja ne provode sibilarizaciju u nekim primjerima, a u govoru čuvaju veću starinu i manje su podređena standardu.

⁹ Ta se riječ rabi danas samo u jednom značenju, odnosno tako se međusobno nazivaju roditelji supružnika.

Uočava se djelomično provedena jotacija koja ne pripada standardu, a tipična je za neke posavske govore. Zapravo se gubi te je ostala u tek nekoliko primjera: *dě je* (< *gdjě je*), *děgod* (< *gdjěgod*).

Često je gubljenje suglasnika *h*. No sve je češća uporaba obiju inačica: one sa *h* i one bez *h*. Na primjer: *vàtat* / *hvàtat*, *ùvatio* / *ùhvatio*, *oládi* / *óhladi*, *òćeš* / *hòćeš*, *lādnom* / *hlādnom*, *máune* / *máhune*, *grà* / *gràh*. Suglasnička skupina *hv* može prijeći i u *f*, što je rijetko, no u pravilu se to događa s riječju *hvála* > *fála*. Glas *h* može prijeći i u *v*: *kùhali* > *kùvali*, *sùhi* > *sùvi*; ili pak u *j*: *snàha* > *snàja*.

2.1.2. Morfologija

U poglavlju o morfologiji dotaknut ćemo se samo nekih tipičnih primjera za govor Semeljaca.

U govoru Semeljaca nema futura drugog, glagolskoga priloga prošlog, a vjerojatno niti glagolskoga priloga sadašnjeg. Kako je već navedeno, u infinitivu nema završnoga *-i*. Neki glagoli imaju prezent različit od standarda. Primjerice glagol *glèdati* ima prezentski nastavak *-jem* i glasi *glèdem*, *glèdeš*, *glède*, *glèdemo*, *glèdete*, *glèdu*. Dakle, došlo je do jotacije *glèd + jem* > *glèdem*. Glagol *pàsti* javlja se i kao *spàsti* pa se prezent toga glagola javlja u dva lika: *spàdnem* i *spàdem*. Pored oblika za prezent *mètnem*, *mètneš*, javlja se i oblik *mètim*, *mètiš*.

Glagolski pridjev trpni najčešće završava na *-t*, *-ta*, *-to*: *sprèmita*, *òrušit*.

Često je sažimanje prezimena¹⁰ koja, tako sažeta, znaju postati i obiteljskim nadimkom. Primjerice: *Marčičević* – *Marčičevićev* – *Màrčićev*¹¹ – *Màrčićevi*¹². Takve su morfološke pretvorbe vidljive i u nekim toponimima: *Màrčićevi jòšici*¹³.

2.1.3. Leksik

U leksiku Semeljaca ima veći broj tuđica, najčešće turcizama, potom hungarizama, germanizama. Uz tuđice česti su i arhaizmi. Turcizmi i germanizmi sačuvani su u dijelu leksika koji je vezan za svakodnevnicu i pokušstvo, odnosno predmete u svakodnevnoj uporabi, hungarizmi se čuvaju u nazivima pojedinih jela i imenima polja.¹⁴ Arhaizmi su vezani uglavnom uz dijelove

¹⁰ U ovom slučaju dolazi do sažimanja samo u kontekstu koji kazuje da nešto pripada određenoj obitelji, odnosno od vlastitoga se imena pravi posvojni pridjev na *-ov*, *-ev*.

¹¹ Posvojni pridjev.

¹² Obiteljski nadimak.

¹³ Ime polja koje pripada obitelji Marčičević.

¹⁴ U imenima se polja može tek naslutiti mađarsko podrijetlo s obzirom na to da su riječi

odjeće (nošnje, odnosno ruha) te obiteljske veze. Primjeri koji slijede danas su u svakodnevnoj uporabi, a riječ je o općim imenicama i toponimima:

- a) turcizmi: *Spàjmsko pòlje*, *àvlija* ‘dvorište’, *čàrdak* ‘spremište za žitarice, najčešće kukuruz’, *bàšća* ‘vrt’, *àldumaš* ‘piće koje se popije u čast neke osobe ili važnoga događaja za tu osobu’, *ćùprijia* ‘most, prilaz kući preko kanala’, *drùm* ‘cesta’ (obično se misli na neasfaltiranu cestu), *čàkšire* ‘hlače’ ...
- b) hungarizmi: *pàprikaš*, *Đètmanica*, *Sèntomaš*, *Bérak* ...
- c) germanizmi: *Èlekovo*, *hòklica* ‘stolac bez naslona’, *firanga* ‘zavjesa’, *šifonjër* ‘gornji dio ormara’ (obično ostakljen, a u njemu se čuvala svečana odjeća – ruho), *dùmst* ‘zimnica u staklenkama’, *krèdenc* ‘kuhinjski namještaj’, *àjnfort* ‘natkriveni ulaz u kuću ili dvorište’, *kìrbaj* ‘crkveni god’, *fùsekla* ‘vrsta zimske pletene čarape’, *fàlta* ‘izglačani nabor na suknji ili kojem drugom odjevnom predmetu’, *ràjtozne* ‘vrsta hlača’ ...
- d) arhaizmi: *Bàdnjara*, *zàova* (*zàva*), *jètrva*, *ròklja*, *potpètalo*, *òtarak*, *pèrina*, *tìtrica*, *jàbućica*, *rùvo*, *šàmlica*, *polòsmaka*, *pùcare*, *rèduša*, *kériti se* ...

3. Toponimija Semeljaca

Nastank toponima u Semeljcima, ali i okolnim selima, teško je pouzdano tumačiti. Za dio se toponima može pretpostaviti motivacija njihova nastanka, odnosno etiologija imena, za pojedina imena moguće je čak i pouzdano pretpostaviti jezično podrijetlo, odnosno njihovu etimologiju, no ima imena koja su u potpunosti nejasna i ne mogu biti pouzdano tumačena. Toponimi za ovaj rad prikupljeni su vlastitim terenskim istraživanjem te dijelom ekscerpiranjem toponima s dostupnih povijesnih zemljovida. S obzirom na to da se rad bavi suvremenom toponimijom, imena zabilježena u povijesnim zemljovidima nisu podrobnije proučavana te su ovom prigodom navedena samo kako bi se mogao usporediti kontinuitet imenskih likova na tom prostoru.

Najveći je problem u samom terenskom radu nesigurnost ispitnika te dvojaka tumačenja. Ta pojava nije nimalo čudna s obzirom na velike promjene u raspodjeli zemlje u Slavoniji. Samim tim dolazi do okrupnjavanja zemljišta te se gubi potreba za uporabom starijih imena rudina koja su označavala nečiju (za današnje poimanje) malu njivu. Često se polja u procesu onimizacije povezuju s vlasnicima pa se kaže da je to *Gácina njiva* ili *Pavòševa*.

prilagođene hrvatskom jeziku.

U daljnjem će radu biti riječi o postanku toponima. Tumačenja će se temeljiti na dostupnim podacima o nastanku imena, od kojih se mnoga temelje na pučkoj etimologiji, a etimološka se tumačenja daju samo ako se mogu pouzdano provjeriti u onomastičkoj literaturi. Dio analize podrijetla toponima bit će vezan uz tumačenja ispitanika. Za samo ime sela postoje tri tumačenja, jedno je pučka etimologija, a drugo i treće je djelomično znanstveno, odnosno etnološko tumačenje.

3.1. Postanak imena *Semeljci*¹⁵

Prostor današnjega sela bio je močvaran, često poplavljivan s mnogo potoka i kanala. Na tom je prostoru bio veći broj mlinova, vodenica, gotovo je svaka obiteljska zadruga imala mlin pa se iz okolnih sela dolazilo mljeti pšenicu. Dakle, mlinari su nazvani „*meljci*“. Prema pučkom tumačenju, s obzirom na to da su „*svi*“ bili „*meljci*“, dolazi do postupnoga spajanja dviju riječi u jednu te njezina mijenjanja: *svimeljci* > *svemeljci* > *semeljci* > *Semeljci*.

Danas je puno manje kanala, močvarna su područja, što prirodno, što umjetnim putem, isušena, no ostalo je nekoliko potoka u selu i oko njega.

Drugo tumačenje imena Semeljaca djelomično je etimološko tumačenje, no i dalje se dijelom zasniva na pučkoj etimologiji.

Može se pretpostaviti da je od riječi *sljeme* (vrh planine) – *sljemeljci* – *Semeljci* zbog uzdizanja tla prema središtu sela. U središtu je Semeljaca najviša točka nadmorske visine u široj okolici. U jednom zapisniku od 2. 12. 1880. sastavljenom u „*občinskoj kući u Semelcih*“ spominju se Semeljci kao urbarska općina „*Semelce*“ (od *sleme* – *slemelce*)¹⁶.

Treća teorija tvrdi da je ime Semeljci izvedeno od osobnoga imena *Semelj* uz pomoć sufiksalnoga morfema *-(e)/-(a)c*. *Semelj* je pak nastalo od korijena *sem* i sufiksa *-elj*. Taj se korijen nalazi u osobnim imenima *Semevit*, *Semidrag*, *Semislav*, *Semodrag*. Nalazi se i u horonimu *Semeljin* u Gornjim Poljcima i Tugarima nedaleko od Omiša, a u okolici Pečuha u Mađarskoj selo *Szemely*. Uz to su poljska imena *Siemidrog*, *Siem(i)mi*, *Siemimys*, *Sememisl*, *Semoboned*, *Semidraga*, *Semidrug*, *Semignev*, *Semineg*, *Semislava*. Suvremena su prezimena *Semelić*, *Semeljac*, *Semerad*, *semeraj*, *Semohod*, *Semolić*, *Semerad*. Korijen *sem* može se usporediti sa starocrkvenoslavenskim *сѣтъ* – osoba, semijanin – sluga, ruskim *семья* – obitelj, poljskim *siemia* – obitelj i *siemin* – sluga. Prema tome očito je da je u imenu *Semeljci* *ě* > *i*.¹⁷

¹⁵ Niti jedna od triju teorija ne može se bezuvjetno prihvatiti, pa niti druge dvije koje su djelomično etnološki tumačene, s obzirom na to da su izvori iz kojih su one preuzete nepotpuni, a time i nepouzdati.

¹⁶ Osnovna škola Josipa Kozarca u Semeljcima 1961.

¹⁷ Šimundić 1995.

3.2. Toponimi sela *Semeljaca*

3.2.1. Mikrotoponimija

Mikrotoponimi zabilježeni na *Komasacionoj mapi porezne općine Semeljci Županije virovitičke 1923.: Kamarice, Kozjaci, Ručevo, Dolja, Tanja, Plane, Koritovac, Kučerine, Cerik, Gajić, Gatina, Ćunakovac, Berak, Vlastelinsko polje, Sadafisko polje*.¹⁸ Ovdje navedene toponime nije moguće tumačiti s obzirom na to da su oni preuzeti s navedenoga povijesnoga zemljovida. Navedeni su radi toga da se usporede moguće povijesne mijene toponima te da se vidi koji su toponimi tada bili u službenoj uporabi. U daljnjem će se tekstu uočiti da su gotovo svi toponimi zabilježeni i danas (terenskim radom) u sličnom ili istom liku. Toponimi koji se danas ne upotrebljavaju jesu: *Kozjaci, Dolja, Cerik, Gatina, Sadafisko polje*. *Kamarice* su danas *Komàrice*, *Koritovac* je *Kòritnjak*, a *Sadafisko polje* je potpuno promijenilo lik u *Spàjinsko polje*.¹⁹

3.2.1.2. Imena polja (mikrotoponimi)²⁰ zabilježena terenskim radom

Bérak

Ovo je jedno od većih polja u okolici. Etimološko tumačenje riječi *bérak* nalazimo kod Skoka [ERSHJ I. 197]²¹. Riječ je tuđica preuzeta iz mađarskoga jezika. Prvo joj je značenje *gaj, lug*; a drugo *bara, lokva, blato*²². Riječ je zabilježena u Srijemu kamo je došla preko mađarskoga ili kajkavskoga, no kojim je putem došla na ovaj prostor, ne zna se. Pretpostavka je da su ju sa sobom donijeli doseljenici iz Srijema, Banata ili Bačke. U našoj su se posuđenici sačuvala oba značenja, no za područje Semeljaca odgovaralo bi drugo značenje s obzirom na to da je ovaj prostor bio podvodan i djelomično močvaran dok nisu prokopani odvodni kanali koji su omogućili plodan prostor za ratasku obradu.

¹⁸ Ime zemljovida i toponimi preuzeti su izravnim uvidom u navedeni povijesni zemljovid – *Komasaciona mapa porezne općine Semeljci Županije virovitičke, 1923.* – zemljovid se čuva u Državnom arhivu u Osijeku.

¹⁹ Naglasci nisu bilježeni na toponimima zabilježenima na zemljovidu jer ih ondje i nema, a ne može se sa sigurnošću utvrditi pojedini naglasak.

²⁰ Polja se mogu bilježiti kao mikrotoponimi uz napomenu da je u onomastici taj termin sporan jer nema „malih i velikih toponima“ već samo manjih ili većih objekta imenovanja. Za tu bi se najmnogobrojniju toponimijsku skupinu mogao upotrebljavati naziv „anojkonimi“ koji bi se odnosio na sve toponime nenaseljenih mjesta koje ne klasificiramo u neke druge skupine, primjerice hidronime, oronime i sl., ali taj naziv nije udomaćen u hrvatskoj onomastičkoj terminologiji. Naziv *rudina* različito se tumači u općem leksiku hrvatskoga jezika i u terminologiji kojom se koriste geografi. Naime, u hrvatskoj se kartografiji naziv *rudina* rabi u značenju „neobrađeno zemljište obraslo travom; u širem smislu ime geografske cjeline“ (Dunja Brozović Rončević, Radionica o onomastičkome nazivlju, Gospić, 15. – 17. listopada 2010.).

²¹ Usp. i Brozović Rončević 1999.

²² Skok u Vitezovića nalazi i treće značenje riječi, a to je *obala*.

Vlastèlinsko pòlje/ Vlastelĩnskò pòlje

Nekada je na ovom prostoru vlastelinska obitelj²³ imala svoje polje pa je ostalo ime – *polje koje pripada vlastelinima* > *vlastelinsko polje* > *Vlastèlinsko pòlje/ Vlastelĩnskò pòlje*.

Pòpovo brdo

Prostorno je dio *Vlastèlinskoga pòlja*, a zapravo je polje (vrtovi oko župnoga stana) i brdašce koje se nalazi uz crkvu i župni stan, i u vlasništvu je župe i župnika oduvijek, a s obzirom na to da su svećenici podrugljivo nazivani popovima i polje je dobilo ime od posvojnoga pridjeva *popovo*, a brdo je stoga što je to uzvisina koja je jedna od najviših u selu i okolnim selima²⁴.

Spàjinsko polje

Ime je nastalo od riječi *spahijsko*. Prostorno je ovo polje dio *Vlastèlinskoga pòlja*, pripada župi, a nekada je pripadalo nekom bogatom Turčinu – spahiji. Na zemljovidu²⁵ iz 1923. to polje imenovano je kao *Sadafisko polje*.

Inákovci/Ĵunákovci/Vinákovci ili Inákovac/Ĵunákovac/Vinákovac

Dakle, za ovaj prostor imamo po tri inačice istoga imena u jednini i u množini. Ujedno su i dva pučka tumačenja. S obzirom na to da se na ovom prostoru dodiruju dvije regije – semeljačka i forkuševačka – postoje i dva tumačenja imena. Forkuševčani ovo polje nazivaju *Ĵunákovac* ili *Ĵunákovci*. To ime dolazi od imena sela – semeljačkoga zaselka – koje je tu postojalo do vremena turske najezde. Turci su ga prilikom jednoga povlačenja zapalili, a na mjestu gdje je bilo selo i danas stoji križ. Etimologija je riječi očita – ime je nastalo od opće imenice *junak*.

Semeljčani ovo polje nazivaju *Vinákovci* ili *Vinákovac*. Polje je dobilo ime zbog toga što su tu nekada bili samo vinogradi sa salašima još od „švapskoga“ vremena. Etimologija je riječi i ovdje očita: *vino* – *vinakovac* (prostor gdje se „proizvodi“ vino).

Treća se inačica čuva u govoru (rijetko u uporabi, tek u pamćenju) kao arhaizam – *Inákovci* ili *Inákovac*.

U sva su tri primjera očiti tipični tvorbeni nastavci za tvorbu toponima u Slavoniji: *-ac* i *-ci*.

Krčka bàra

Polje je dobilo ime po istoimenom potoku koji njime teče.

²³ Tumačenje je prema priči ispitanika, ne zna se ime vlastelinskoj obitelji.

²⁴ Od te točke više je jedino samo središte sela Semeljaca.

²⁵ *Komasaciona mapa porezne općine Semeljci Županije virovitičke*, 1923. – zemljovid se čuva u Državnom arhivu u Osijeku.

Gäjic

Riječ *gajic* označava manju šumu, šumarak. Ovo je polje uz manji šumarak pa je po njemu i dobilo ime.

Sělište

Ime koje nalazimo na dva mjesta, a u oba su slučaja to vrtovi uz kuće, odnosno uz selo, pa otuda i samo ime: *selo* – *selište* (prostor uz selo) – *Sělište* (toponim). Inače se općeniti prostor uz selo naziva *selištem*, no ovdje je došlo do prijenosa značenja na ime polja.²⁶

Ösatina

Polje je ime dobilo po istoimenom kanalu – potoku – koji protječe tim prostorom. Ime je motivirano općom imenicom *osat* koja znači *bodljika na klasu*.²⁷

Brána

Ovo je polje dio *Ösatine*, a ime je dobilo po istoimenom potoku koji kroz njega protječe.

Bòk

Polje je dio većega polja *Osatine* i nalazi se uz vijugavi dio kanala *Brána* koji se pruža poljem. U mjesnome se govoru za svaki „zavoј“ rijeke, potoka ili kanala kaže *bok* te otuda motivacija ovoga imena jer na ovom dijelu kanal *Brána* ima puno velikih bokova – izbočinā kanala. U Skoka [ERHSJ I. 183] također nalazimo ovaj toponim motiviran općom imenicom koja ima navedeno značenje. Riječ je o općeslavenskoj osnovi koja se u toponimiji vrlo često nalazi u metaforičnim imenima.

Brīst

Određeno mjesto u polju *Bòk*. Ime je motivirano vrstom drveta – *brijesta* – u ikavskoj inačici govora.

Mřcinište

Također određeni prostor u polju *Bòk* gdje se dovoze mrtve životinje, najčešće stoka – zakopavaju se *mrcine* > *mřcinište* > *Mřcinište*.

Plàne

I ovo je polje dio *Osatine*. U Skoka [ERSHJ II. 675] nalazi se *plana*, imenica ženskoga roda koja je dalmato-romanski jezični ostatak od latinskoga

²⁶ Imenom *Selište* znaju biti imenovana i ona polje na kojima su se nakada nalazila neselja.

²⁷ Motivacija je očita s obzirom na to da je riječ o području na kojem se najviše uzgajaju žitarice.

poimeničenoga pridjeva *planus*. Prvo je značenje riječi „greda ispod krova na zidu kuće“²⁸, a drugo je značenje naziv za alat – *dlijeto*. Prvo bi se značenje moglo primijeniti i povezati s imenom polja s obzirom na to da i danas postoji opća imenica – *plàna* ili *plànka* u istom značenju.

Pòd šumom/Kòkingrad

Polje je dio *Plàna*. Značenje prvoga imena jasno je i očito te upućuje upravo na to gdje se polje nalazi – pokraj šume. *Kòkingrad* je ime dobio u vrijeme kada je na ovom prostoru živjelo nekoliko obitelji. Kroz šumu i dijelom ovoga polja pruža se pruga na kojoj se nalazi semeljačka željeznička postaja, udaljena od sela oko četiri kilometra. Ona je svojedobno bila vrlo prometna pa je i nekoliko kuća bilo uz nju. Ljudi koji su odlazili na postaju (najčešće na putu u Osijek) nazvali su taj naseljeni dio šume *Kòkingrad* zato što je danju ondje uvijek bilo puno puštene peradi (najviše tzv. slavonskih šokica) koja je noću zatvarana zbog lisica. Drugi je dio sraslice podrugljiv jer je jasno da to nije bilo niti selo, a kamoli grad.

Pavìtine

Polje uz šumu. Toponim je mogao biti motiviran muškim imenom *Pavo*, odnosno augmentativom imena, *Pavetina* koji je mogao biti nadimak nekadašnjem vlasniku zemlje. Nisu rijetki ovakvi augmentativni nadimci i muškaraca i žena.

Màrcičevi jòšici

Polje pripada obitelji Marčićević, bilo je naplavno, nije se moglo obrađivati, zato su na tom prostoru posadili *jošike* (joha)²⁹ – stabla im brzo rastu pa su ih upotrebljavali za ogrjev.

Kučèrine

Prostor ovoga polja zauzima vrtove na ulazu u selo³⁰. Ime je vezano upravo za taj prostor uz kuće – naselje gdje se pruža.

Ûgljara

Ovo su također vrtovi uz *Vrbak*. Pretpostavka je da se nekada u ovom dijelu sela proizvodio drveni ugljen.

Rûčèvo

Ime polja potječe od prezimena vlastelinske obitelji *Rûčević* koja je na ovom

²⁸ To tumačenje preuzima od Stullija.

²⁹ Joha je stablo, a jošik je prostor na kojemu rastu stabla johe (usp. vrbik, šljivik), no u govoru se sela uvriježio oblik *jošik* kao naziv za stablo.

³⁰ To su vrtovi sjeverne strane *Vrbàka*, ulice u koju se prvu ulazi kada se ide od željezničke postaje.

prostoru nekada imala posjede i zemlju. Polje se dijeli na tri dijela: prva, druga i treća lenija *Rûčeva*.

Tànja / Đètmanica / Miklikina lenija

Polje je smješteno između Koritne i Semeljaca pa stoga ima dva, odnosno tri imena: korićansko i semeljačka imena. Korićani polje nazivaju *Miklikina lenija*, a Semeljčani *Đètmanica* ili *Tànja*. Semeljačko je ime *Đètmanica* polju ostalo od sela koje se tu nalazilo, selo je postojalo u tursko doba, ali se raselilo 1683. godine. U 13. st. selo je pripadalo plemićima Pakračkim, ali kao dio ručevačkog imanja na čijem su području postojala sela: *Donat*, *Drakšinci* i *Kudment*. Sačuvan je trag samo trećenavedenom selu u imenu današnje pustare *Detmanić* (ranije *Gutmend*, *Đetmen*).

Komàrice

Ne postoji pučko tumačenje imena ovoga polja. Skok bilježi ovaj toponim [ERSHJ II. 133], ali i prezime. Motivacija je moguća općom imenicom *komar*, odnosno *komarac*. Mogući deminutivi navedene imenice jesu *komarić* i *komarica*, pa bi prema toj analogiji toponim bio nominativ množine umanjenice *komarica*.

Kòritnjak

Polje se pruža od Semeljaca prema *Kòritni* pa je i ime *putokaz* prema *Kòritni*. Skok bilježi toponim *Koritnik* [ERSHJ II. 157].

Glógovača

Pretpostavka je da na ovom prostoru nije bilo iskorišteno zemljište, bilo je močvarno dok nisu prokopani umjetni kanali koji su odveli višak vode, pa je rastao *glog* – vrsta niske grmolike biljke, šipražje. Zemlja je danas obradiva, no ime se zadržalo, iako ondje danas ne raste glog.

3.2.1.3. Šuma³¹

Semeljačka je šuma dobila ime po vrsti drveta kojega najviše u njoj ima, riječ je o grabu, a šuma se zove *Gràbina*. Semeljčani ne razlikuju dijelove šume, nego se služe samo njezinim imenom. Za razliku od većine, lovci imaju posebna imena za različite dijelove šume. Ta im imena služe za lakše snalaženje u njoj s obzirom na to da se divljač skuplja na različitim mjestima u šumi, a i hranilišta i čeke su smještene širom šume.

Ívkino / Glúve Ívke

Ovaj je dio šume dobio ime po ženi *Ívki* koja je svojedobno tu živjela.

³¹ Ovdje je riječ o samoj semeljačkoj šumi kao mikrotoponimu, ali i dijelovima šume koje se također može svrstati u mikrotoponime.

Jélino

Na isti je način dobiveno ime, prema osobnom imenu žene koja je tu živjela³².

Gràbine

Na ovom dijelu ima najviše posađenoga graba. Još se zove i *Gròbovi* jer su u Drugome svjetskom ratu partizani na tome mjestu ubili sedam domobrana i jednoga svećenika. Bili su vezani žicom pa se zna da je bilo smaknuće, zbog čega lovci taj dio i danas zovu *Gròbovi*.

Pavìtine

Ovo je dio šume koji se nalazi uz istoimeno polje.

Vèlika gùšća i Māla gùšća

Ova su imena nastala s obzirom na gustoću raslinja. U oba je slučaja riječ o gustom šumi, gustišu, odnosno, novim nasadima šume, prastru – jedan je prostorno veći, a drugi manji.

Kòtluša

Prostor je dobio ime zbog svoga okrugloga i udubljenoga terena u koji se slijeva voda, a oblikom podsjeća na *kotlušu* – *kotao* (veća i dublja posuda sa zaobljenim dnom koja je služila za kuhanje veće količine pekmeza, rajčice ili obarina prilikom kolinja).

Mārčičev pròsjek

Najširi prosjek koji vodi kroz šumu zove se *Mārčičev pròsjek*. On vodi od zemlje koja pripada obitelji Marčičević u šumi i kroz šumu.

3.2.1.4. Hidronimi

Brána

Najveći kanal koji prolazi semeljačkom regijom. Može se pretpostaviti da je ime nastalo zbog toga što taj kanal dijeli (brani, omeđuje) semeljačku regiju od triju susjednih regija (sela): kešinačke, korićanske i forkuševačke.

Pèrić

Kanal koji je međa između Semeljaca i Kešinaca. Ime kanala zasigurno je novijega datuma jer, kako je već spomenuto u uvodnom dijelu, to je umjetni

³² Nekad je bilo uz semeljačku šumu, a i u njoj, nekoliko kuća, time i nešto malo ljudi koji su tu živjeli. Razlozi njihova života u šumi nisu poznati. Može se pretpostaviti da su imali veze s tim što se prije puno putovalo vlakom, a semeljačka željeznička postaja je u šumi. Ljudi su pješačili ili se dovozili iz Semeljaca i susjednih sela do postaje od pola sata da sat vremena pa je tamo bila i gostionica gdje se moglo odmoriti.

kanal koji je odveo vodu iz bare *Vlaškovac*³³.

Vlaškovac

Hidronim, bara koja više ne postoji. Uočava se motivacija imenicom *vlah* koja Hrvatima znači *stanovnik Srbin pravoslavac* [Skok, ERSJ II. 606]. Skok [ERSJ II. 606–608] bilježi toponime: *Vlaška Kula, Vlaška, Stari Vlah, Vlašić*.

Seměljčica

Potok koji protječe kroz gotovo samo središte Semeljaca. Ime je dobio po selu. Da je prvo ime dobilo selo, a ne spomenuti potok, može se pretpostaviti po tom što je nekada bilo puno neimenovanih kanala i potočića koji su protjecali prostorom današnjega sela. Oni su, ili prirodnim putem ili umjetnom odvodnjom vode, nestali. Ne spominju se imena tih nestalih potoka pa je pretpostavka da je ipak potok dobio ime po selu.

Pòtok / Đèd Pìciljev izvor

Izvor *Seměljčice* zove se *Pòtok*, a starije je ime *Đèd Pìciljev izvor* po čovjeku koji je nekada bio vlasnikom zemlje na kojoj potok izvire.

Krčka bàra

Pružna se prema Forkuševcima. Prema njoj je i polje kroz koje protječe dobilo ime. Ovaj je hidronim mogao biti motiviran onomatopejskom riječju *krc* ili glagom *krcati*.

Ösatina

Kanal koji dijelom prolazi semeljačkim, a dijelom korićanskim atarom. Ime je motivirano općom imenicom *osat* koja znači *bodljika na klasu*.

Gáćin kànal

Zanimljiv je ovaj dio *Ösatine* koji dijeli polja *Plàne* i *Pòd šumom*. Ime je mlado jer je *Gáćan* nadimak čovjeka koji danas obrađuje zemlju uz taj dio *Ösatine*.

Glógovača

Uz polje *Glógovaču* pruža se i istoimeni kanal. Ime je motivirano općom imenicom *glog* – vrsta niske grmolike biljke, šipražje.

³³ Bara koja je nekada postojala između Semeljaca i Kešinaca. Ime bare moglo je biti motivirano imenicom *Vlah* kako se znalo nazivati ljude srpske nacionalnosti ili pravoslavne vjeroispovijesti.

Màkov ščamac

Ovo je suhi kanal koji dijeli *Tànju* i *Komàrice*. Ime je dobio prema „Švabi“ *Maku*³⁴ koji je tu imao zemlju.

Ciglàna

Jedino semeljačko jezero jest protočno umjetno jezero koje je dobilo ime po ciglani koja je se nalazila na tome mjestu – glinasta zemlja bila je pogodna za izradu cigle. Ciglana je srušena prije 15-ak godina, a zatim je na tome mjestu nastalo službeno općinsko smetlište, koje je poslije sanirano te je napravljeno jezero. Jezero je navodnjeno vodom iz kanala *Bràna* koji je dijelom preusmjeren u jezero.

3.2.1.5. Dijelovi sela – neslužbena imena ulica (hodonimi)

Svaka ulica u selu oduvijek ima svoje službeno ime koje se mijenjalo s promjenom ideologija, odnosno država. Službena imena jesu u uporabi, no ako pitate Semelčanina gdje je *Ulica Vladimira Nazora*, vrlo je vjerojatno da ne će znati. Ali, ako pitate gdje je *Pivarnica*, odmah ćete dobiti upute. Dakle, bez obzira na vlasti i države, Semelčani su sačuvali stara imena za ulice koja su i danas prisutna u svakodnevnoj komunikaciji. S obzirom na tu činjenicu, trebalo bi vratiti stara, prvotna imena ulica koja su očito nadživjela sve države i ideologije. Neslužbena imena ulica u svojoj etiologiji čuvaju prošlost, kulturu i tradiciju sela, dok su službena imena često nelogična³⁵.

Ělekovò

Na ulasku u Semeljce iz smjera Đakova nalazi se groblje koje je smešteno na zemlji s imenom *Ělekovò*. Jedino je ime koje je slabije u uporabi jer se odnosi na samo zemljište groblja. Ime je prostor dobio ponovno po Nijemcu koji je pored groblja (koje je oduvijek na ovome mjestu) imao mlin – *Ělekov mlin*, a onda je i zemljište *Ělekovò*.

Grobljànica

Prva je dulja ulica – službeno joj je ime *Ulica kralja Tomislava*. Ime je dobila po tom što povezuje groblje i središte sela.

³⁴ Ne zna se točno je li to bilo osobno ime, prezime ili nadimak osobe, ispitanici pamte samo ime *Mak*.

³⁵ Ulica Tune Rakitića (Jankovac) u svojem službenom imenu čuva ime čovjeka koji je upravo iz te ulice, a stradao je u Drugome svjetskom ratu. U Školskoj se ulici oduvijek nalazila škola pa se njezino ime uspjelo ustaliti u svakodnevnoj komunikaciji. Te dvije ulice jedine imaju prava opravdanja za svoja službena imena.

Prnjávor

Iz *Grobljànice* se ulazi u tu sporednu ulicu – *Ulicu Antuna Mihanovića*, što je njezino službeno ime. Ime je motivirano općom imenicom *prnja* – komad odjeće koji bi trebalo odbaciti, *dronjak*. Na području istočne Hrvatske bilježi se više toponima motiviranih tom imenicom [Skok ERSJ II. 47].

Ĵánkovac

Službeno je to *Ulica Tume Rakitića*. Neslužbeno ime je ulica dobila po najmnogobrojnijoj obitelji koja je tu živjela. U ulici je živjelo 4 – 5 obitelji Filakovića kojima je obiteljski nadimak *Ĵánkovi*.

Bàdnjara

Službeno je to Ulica braće Radića. Riječ *badnjara* nalazi se u Skoka [ERSJ I.] u značenju *vodenica*, *potočara*. Značenje se može povezati s imenom ulice s obzirom na to da je na području Semeljaca bilo mnogo vodenica, odnosno mlinova. Pretpostavka je da ih je u toj ulici bilo najviše.

Vřbak

U *Vřbaku* je nekada bilo mnogo vrba koje su iskrčene pa su posađene topole, a danas su tu breze i borovi, i tek jedna žalosna vrba. Službeno je to *Kolodvorska ulica* (vodi prema polju, odnosno šumi, i željezničkoj postaji).

Šàngaj

Nastavlja se na *Vřbak* (nastavak *Kolodvorske ulice*). Tu su oduvijek živjeli Romi u kojih je uvijek bilo puno djece, pretpostavka je da je ime došlo povezivanjem izreke: »Ima vas k'o Kineza« s gradom Šangajem.

Rêpov sòkak

U sokak se ulazi iz Vrbaka, nekada je na njegovu početku živjela obitelj *Rêp*, danas *Vijnović*. Zapravo je početak poljskoga puta.

Pavòšev sòkak / Paòšev sòkak

Ovo je ime sokaka ako se u njega ulazi iz *Grobljànice* – na njegovu početku živi obitelj *Páčarić* koji su „po kući“³⁶ *Pavòševi*.

Gãrvanićev sokak

Drugo ime *Pavòševog sòkaka*. Ako se u njega ulazi iz *Vrbáka* – na njegovu početku živi obitelj *Garvánović*³⁷. Niti u ovom sokaku nema kuća, on spaja

³⁶ To je neslužbeni izraz za obiteljski nadimak.

³⁷ Ponovno se uočava skraćivanje prezimena.

dvije veće ulice i nije asfaltiran. To je tek lenija koja dijeli njive i spaja ulice.³⁸

Golinci

Ova je ulica službeno *Školska ulica*. U njoj se nalazi osnovna škola. Ne postoji tumačenje za to ime, nema niti pučke etimologije. Jedino je uočljiva motivacija pridjevom *gol*.

Sèntomaš / Mìlicajski sòkak / Pìcin šòr

Mìlicajski sòkak je ime nastalo u vrijeme kada je na uglu ulice bila *milicijska* postaja. *Pìcin šòr* je podrugljivo i ironično ime ulice. Riječ je o manjoj ulici koja je oduvijek bila manje naseljena, jer je sama po sebi kratka, a blizu je središta sela, pa su zaljubljeni parovi u njoj nalazili svoj mir skriveni od znatiželjnih pogleda. Najstarije je ime ulice *Sèntomaš*. Etimologija je riječi očita – *sveti Tomaš*, no kako i zašto je ta ulica dobila to ime, ne zna se. Službeno se zove *Ulica Augusta Šenoe*.

Crkveni sòkak

U njega se ulazi iz *Gòlinaca*. Taj je dio ulice uz crkvu (*Ulica Vladimira Nazora*). Ponovno je riječ o kratkoj ulici s manjim brojem kuća.

Pivarnica

Nastavlja se na *Crkveni sòkak* nakon jednog dijela polja bez kuća (*Ulica Vladimira Nazora*). Ne zna se odakle ime. U ovu se ulicu pedesetih i šezdesetih godina doselilo više bosanskih obitelji, no ime su zatekli, nisu ga donijeli sa sobom. Starosjedilačke su se obitelji raselile, a danas su u toj ulici gotovo sve obitelji podrijetlom iz Bosne.

4. Zaključak

Toponimi Semeljaca zasigurno čuvaju starinu. Kako je vidljivo, za neke nema tumačenja, neka su tumačenja samo pretpostavke ispitanika, a kod nekih su jasne motivacije. Onomastička istraživanja na području Slavonije, a tako i na području Đakovštine, vrlo su skromna. Neka se površna tumačenja onima mogu pronaći u monografijama ili sporadičnim nesustavnim člancima. Većina je tih tumačenja polovična i nedorečena jer ne daju uvid u cjelovitu toponimiju određenoga područja. Glede mikrotoponimije, ona je u potpunosti

³⁸ Uočava se alternacija pri uporabi općih imenica ulica – sokaka: kada je ulica naseljena, onda ostaje u značenju opće imenice *ulica*, ako nije naseljena i tek vodi od neke ulice u polje ili povezuje dvije veće ulice nalazeći se na rubovima sela, onda je u značenju opće imenice *sokak*. Za razliku od nekadašnje uporabe opće imenice *sokak* koja je označavala svaku manju naseljenu sporednu ulicu u selu, osim glavne.

zanemarena, što je očito i na katastarskim kartama koje bilježe imena rudina koja se vrlo često ne slažu s iskazima ispitanika koji tvrde da su i njihovi dalji predci rabili ista imena, iako im ne znaju podrijetlo.

Glede analize motivacije imenovanja, može se zaključiti da su motivacije uglavnom vezane za prostor koji se imenuje, bilo da se istakne određena karakteristika prostora bilo da se istakne pripadnost prostora kojemu pojedincu. Uočava se i prijenos imena na drugi denotat – transtoponimizacija (najčešće s hidronima na rudinu).

Proučavanje toponimije Slavonije važno je za proučavanje dijalektologije i povijesti hrvatskoga jezika jer su mnoge jezične osobitosti arhaične (čuvanje akuta, dosljedno provođenje jotacije na mjestima na kojima je nema u standardu, leksički arhaizmi) ili preuzete iz drugih jezika (turcizmi, germanizmi, hungarizmi) dokaz različitih jezičnih utjecaja na jezik Slavonije. Toponimi svjedoče i o načinima života i životnim shvaćanjima ljudi u različitim razdobljima te je stoga ovo proučavanje prilog i povijesnim istraživanjima Slavonije.

Ovaj je rad tek mali prilog u istraživanju toponimije Đakovštine, a time i Slavonije.

Literatura:

- ANDRIĆ, MARTA. 2003. Turcizmi u seoskom govoru Slavonije. *Migracijske i etničke teme*, 19, 1, Zagreb, 17–27.
- ANDRIĆ, STANKO. 2002. Južna Panonija u doba velike seobe narodā. *Scrinia Slavonica*, 2, Slavonski Brod, 117–167.
- BROZOVIĆ, DALIBOR. 2008. Hrvatski štokavski dijalekti – razvoj i stanje. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 14, Zagreb, 3–12.
- BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA. 1999. Nazivi za blatišta i njihovi odrazi u hrvatskoj toponimiji. *Folia onomastica Croatica*, 8, Zagreb, 1999, 1–40.
- BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA. 1997. Hidronimi s motivom *vrelišta* na povijesnom hrvatskom jezičnom području. *Folia onomastica Croatica*, 6, Zagreb, 1997, 1–40.
- ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA. 2006. *Antroponimija i toponimija Promine*. Zagreb (disertacija u rukopisu).
- Dvjesto godina osnovne škole u Semeljcima 1786.–1986*. 1986. Đakovo: Tipografija.
- FINKA, BOŽIDAR. 1976. Đakovo i Đakovština kao lingvistički i dijalektološki problem. *Zbornik Đakovštine*, 1, Zagreb, 431–435.
- GEIGER, VLADIMIR. 2001. Nijemci Đakova i Đakovštine od 1848. do 1914. godine (I. dio). *Scrinia Slavonica*, 1, Slavonski Brod, 159–177.

- GEIGER, VLADIMIR. 2002. Nijemci Đakova i Đakovštine od 1848. do 1914. godine (2. dio). *Scrinia Slavonica*, 2, Slavonski Brod, 301–324.
- Gradovi i općine Republike Hrvatske* 2004. Zagreb: Mato Lovrak.
- IVŠIĆ, STJEPAN. 1913. Današnji posavski govori. *Rad JAZU*, 196, Zagreb, 124–254.
- IVŠIĆ, STJEPAN. 1913. Današnji posavski govori. *Rad JAZU*, 197, Zagreb, 9–138.
- JANEKOVIĆ, GJURO i PINCHLER-SAJLER, ANA. 1976. Pedološka slika Đakovštine. *Zbornik Đakovštine*, 1, Zagreb, 21–61.
- JARAM, ANTUN. 2000. *Šematizam*, Đakovo.
- JARAM, ANTUN i ŠULJAK, ANDRIJA. 2008. *Đakovo biskupski grad*. Osijek: nipOS.
- KAPOVIĆ, MATE. 2006. Toponimija sela Prapatnice u Vrgorskoj krajini. *Folia onomastica Croatica*. 15, Zagreb, 113–131.
- KLAIĆ, BRATOLJUB. 1978. *Rječnik stranih riječi*. Zagreb: Matica hrvatska.
- Leksikon naselja Hrvatske* 2005. Zagreb: Mozaik knjiga.
- LISAC, JOSIP. 2003. *Hrvatska dijalektologija I. (Hrvatski dijalekti i govori štokavskog narječja i hrvatski govori torlačkog narječja)*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- LISAC, JOSIP. 2003. Slavonski dijalekt: između autohtonosti i utjecaja. *Migracijske i etničke teme*, 19, 1, Zagreb, 7–17.
- LISAC, JOSIP. 2008. Dosadanja proučavanja hrvatskih štokavskih dijalekata. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 14, Zagreb, 13–23.
- MARKOVIĆ, MIRKO. 1976. Đakovo i Đakovština. *Zbornik Đakovštine*, 1, Zagreb, 147–347.
- MARKOVIĆ, MIRKO. 2002. *Slavonija – povijest naselja i podrijetlo stanovništva*, Zagreb: Golden marketing.
- Osnovna škola Josipa Kozarca u Semeljcima* 1961. Đakovo: Tipografija.
- RAUŠ, ĐURO. 1976. Šumska vegetacija Đakovštine. *Zbornik Đakovštine*, 1, Zagreb, 115–145.
- RUŽIĆ, SNJEŽANA. 2001. Agrarna reforma i kolonizacija u Slavoniji, Srijemu i Baranji 1918.–1929. – odnos lokalnoga stanovništva i naseljenih dobrovoljaca. *Scrinia slavonica*, 1, Slavonski Brod, 228–253.
- SKOK, PETAR. 1971.–1974. *Etimologijski rječnik hrvatskog ili srpskog jezika*. Zagreb: JAZU.
- ŠIMUNDIĆ, MATE. 1995. *Đakovštinska toponimija*. Đakovo: Matica hrvatska.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2004. *Toponimija otoka Brača*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2009. *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.

- TAKŠIĆ, ANTUN. 1976. Geologija Đakovštine. *Zbornik Đakovštine*, 1, Zagreb: JAZU.
- VUKOV, JERKO. 1976. Klimatske prilike Đakovštine. *Zbornik Đakovštine*, 1, Zagreb, 63–113.

The toponymy of *Semeljci* – Village of the Eastern Đakovština

Abstract

On the basis of field research there has been noted the microtoponyms of Semeljci, a village placed on the east part of Đakovština, or to be more precise, 14 km east of Đakovo and in the direction of Vinkovci. Microtoponyms of the archival cadastral maps are noted as well in the paper. Special linguistic features, relevant from the language-historical and dialectical point of view are also elaborated. Where possible, etiologic development of the microtoponyms is determined and folk etymology of particular microtoponyms is noted. Systematicness in naming is not noted in the toponyms of Semeljci. It is common that the names are motivated by the former or present owners of particular areas (*Đed Piciljev izvor*, *Ālekovo*) or by the names of the people that used to live there (*Āvkino*, *Āelino*). It is also learned what field crops have been cultivated (*Vinākovci*). It is commonly noted that the microtoponyms are motivated by the names of the plants (*Glōgovača*, *Grābina*, *Āsatina*). A large number of toponyms is completely nontransparent to the local people because those toponyms have origins in the more distant past, and their interpretation in the oral tradition has not been preserved.

Ključne riječi: toponimija, mikrotoponimi, hodonimi, hidronimi

Key words: toponymy, microtoponyms, hodonyms, hydronyms.